

The Pathways of Hesed

Rabbi Avi Strausberg – strausberg@hadar.org

Rabbinic Yeshiva Intensive 5784/2024

נתיבות החסד

It's written in the Torah, "After this, Abraham buried his wife Sarah," (Genesis 23:19), this is that which is written "He who strives to do righteousness and kind deeds, attains life, success, and honor" (Proverbs 21:23). Tzedakah (righteousness), this is Abraham, as it's said, "that they guard to follow the path of God and to act righteously." "Hesed," that he performed *hesed* for Sarah. Rabbi Shmuel bar Yitzhak said: The Holy Blessed One said to Avraham, I am my work, the one who performs *hesed*, you grasped hold of my work, come dress in my dressings. "Avraham was advanced and old in his years."

But seemingly, this matter is most surprising, that Abraham is called "the one who pursues righteousness and *hesed*," because he handled the burial of his wife Sarah. Is handling one's wife's burial really in the category of performing *hesed*? "His wife is like his own person." Who would not have done as Abraham did in this circumstance? If someone didn't do as he did, it would be a wickedness for which there is no parallel. For this is a person really called a Master of Hesed?

And even if we say, that even in an act like this, there is a form of *hesed*, what is the value of this act when compared to all of the other actions of Abraham, the pillar of *hesed*, for whom all of his life was *hesed* and he gave his life for *hesed* (see the

כתוב בתורה: "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" ([בראשית כג:יט](#)) - "הדא הוא דכתיב: 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד' ([משלי כא:כב](#)). 'צדקה' - זה אברהם, שנאמר: 'ושמרו דרך ה' לעשות צדקה' ([בראשית יח:יט](#)): 'וחסד' - שגמל חסד לשרה וכו'. אמר ר' שמואל בר יצחק: אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני אומנתי - גומל חסדים, תפסת אומנתי, בא לבוש לבושי. - ואברהם זקן בא בימים" ([בראשית רבה נח ט](#)).

2

לכאורה, הדבר תמוה ביותר, שאברהם נקרא בשם "רודף צדקה וחסד" על שום שנתעסק בקבורתה של שרה אשתו. כלום בגדר חסד הוא זה כשאדם מתעסק בקבורתה של אשתו? והרי "אשתו כגופו". ומי לא היה עושה כמעשה אברהם בפרט זה? הן לולא עשה זאת, היה בזה משום רשעות שאין כדוגמתה. כלום משום כך יקרא בעל חסד?

ואפילו אם נאמר, כי גם במעשה כזה יש משום חסד, מה לכאורה ערכו של מעשה כזה בין מעשי אברהם, עמוד החסד, שכל חייו חסד ושומר נפשו על החסד (ראה

above essay that addresses how he gave his life on the third day after his circumcision to welcome the angels). It would be more reasonable that Abraham would be called “the one who pursues righteousness and *hesed*,” for this act of welcoming guests, or for any other of his acts of *heseds* that he performed in all of his days. Rather, the rabbis are revealing to us that precisely for this act of *hesed* of burying his wife, Abraham merited to be called by the descriptor “the one who pursues righteousness and *hesed*.”

לעיל במאמר "מושג החסד שבתורה" האריך מסר נפשו ביום שלישי למילתו באותו גיהנום שהוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה לגמול חסד עם האורחים שנדמו לו כערבים, ועוד?) לכאורה היה ראוי אברהם שיקרא "רודף צדקה וחסד" - עבור אותה הכנסת אורחים, או עבור שאר מעשי החסד שלו כל ימיו. והנה מגלים לנו חז"ל שדוקא בעבור מעשה החסד הזה של קבורת אשתו, זכה אברהם להיקרא בתואר "רודף צדקה וחסד".

All of creation serves humankind, all of it was created in order to please the human being, to give enjoyment to the human being. For this reason, all of the world was created, all of the Upper Worlds and the Lower Worlds, every angel above and every blade of grass below. All of it is for the sake of the chosen of all creatures, the human being, who is so great, to the extent that he requires all of the worlds, and if a blade of grass or an angel is missing even for an instant, it will be lacking to the person.

Even so, a person's own solitary enjoyment is not enough for them, this doesn't satisfy them, if only they derive benefit, rather all of creation in all of its abundance and its goodness, because this is the greatness of the attribute of *hesed*. It is so great that it can encircle everything. It was given to the person the tremendous ability to enjoy and take pleasure not only by that which delights and makes happy their own body, but all happiness and joy, whether it's the joy of his fellow, or any creature from all creatures, from the smallest to the biggest, and all of these shall give to him delight and enjoyment. Truly, he is

כולם משמשים לאדם, כולם נוצרו כדי להטיב עם האדם. להנאות את האדם. לשם כך נברא כל העולם כולו, כל העליונים והתחתונים, כל מלאך בעליונים וכל עשב בתחתונים. הכל הוא למען בחיר היצורים, האדם, שגדול הוא כל כך, עד שצריך הוא לכל העולמות, ואם יחסר איזה עשב או איזה מלאך ואף רגע אחד, יהא חסר לו לאדם (ראה [סנהדרין לח'](#): "אדם נברא בערב שבת וכו' כדי שיכנס לסעודה מיד", עיין רש"י שם).

ואף על פי כן לא די לאדם בהנאתו שלו בלבד, אין היא מספקת אותו, - אם רק הוא לבדו נהנה, - אף מכל הבריאה על כל שפעתה וטובתה, כי אכן זוהי גדולתה של מדת החסד. גדולה ומקיפה היא כל כך. שניתנה לו לאדם היכלת הכבירה להנות ולשמוח לא רק משמחותיו והנאותיו של גופו בלבד, אלא שכל שמחה והנאה, בין אם היא של רעהו, או של כל נברא מכל המון הנבראים, כקטנה וכגדולה, כל אלו תהיינה שמחותיו והנאותיו שלו. כי אמנם ניחן הוא בכוח ענקים זה להיות שותף לבריאה כולה,

given a tremendous strength in that he is a partner to all of creation and especially in the happiness of a person in that he loves others as if they are himself.

But still this is not enough for the person. Because after all of this, and all that comes with this enjoyment and happiness, he is in the passive position of receiving and this is the bread of disgrace. And is this really the completion of enjoyment? Therefore, the desire to do *hesed* was implanted in humankind and it was also given to him the ability to give pleasure and to give enjoyment to other creatures through giving, because in truth, giving is the height of receiving and the enjoyment that he receives through it. And our Sages already said, “More than what the master of the house does for the poor person, the person who is poor does for the master of the house.”

וביחוד בשמחת האדם בזה שיאהב לרעהו כמוהו.

אך כלום די לו לאדם אף בזה. הלא לאחר ככלות הכל ועם כל ההיקף שבהנאה ושמחה זו, הרי איננו אלא בבחינת מקבל שזוהי נהמא דכיסופא. וכלום זוהי שלמות ההנאה? ולפיכך הוטבע בו באדם הרצון לפעול חסד וניתנה לו גם היכלת להטיב ולהנאות את הברואים, בבחינת נותן, שאליבא דאמת נתינה זו היא בעצם שיא הקבלה וההנאה שמקבל מזולתו. וכבר אמרו חז"ל: "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית" (ילקוט שמעוני [רות ב](#)).

And when we explore the matter more deeply, even if a person were to give to another person all of the worlds, this wouldn't be a complete act of *hesed*, because a person suffers in that they require the other, as the Sages said, “Rabbi Yohanan and Rabbi Elazar both said: Once a person needs the help of others, his face changes and becomes like a *kerum*, as it is stated: “When [*kerum*] vileness is exalted among the sons of men.” Rabbi Ami and Rabbi Asi both said: it is as if he was punished with two punishments: Fire and water. As it is stated: “You have caused men to ride over our heads; we have gone through fire and water.” A complete *hesed* is precisely the *hesed* that one performs for others, in a way that he doesn't require others, that he's not required to come through fire and water, meaning, that they pray for him and the prayer moves the Holy

ולכשננתבון עוד בדבר, נראה שאפילו אם יתן אדם לזולתו את כל העולמות כולם, עדיין אין כאן חסד גמור, שהרי האדם סובל מזה שהוא נזקק לזולתו, כמו שאמרו חז"ל: "רבי יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרומיהו: כיון שנצטרך אדם לבריות - פניו משתנות ככרום, שנאמר ([תהלים יב:ט](#)): 'כרום זלות לבני אדם וכו'. ר' אמי ור' אסי דאמרי תרומיהו: כאילו נדון בשני דינים, אש ומים, שנאמר ([תהלים סו:ב](#)): 'הרכבת אנוש לראשנו, באנו באש ובמים'" ([ברכות ו](#)).
החסד הגמור הוא דוקא אותו חסד שגומלים לאדם - באופן שלא יהא צריך לבריות, שלא יצטרך לבוא באש ובמים, - והיינו - כשמתפללים עליו והתפילה מועלת שהקדוש ברוך הוא יגמול עמו חסד. (ראה רש"י [שבת קכז](#): ד"ה ה"ג הני "ועיון תפילה היינו בכלל

One to perform *hesed* for him. And this *hesed* - this is the true *hesed*. But when a person himself gives to his friend, even with all of the *hesed* that there is in this, this isn't a complete *hesed*, because as we said, at the moment that he receives *hesed*, he is like one judged by fire and water. It would've been better for the one receiving this *hesed* to not have needed it at all, "to this gift of flesh and blood."

And this is the question that Turnus Rufus the Wicked asked Rabbi Akiva – If your God loves the poor, for what reason does He not support them Himself? Rabbi Akiva said to him: so that through them and we will be saved from the judgment of Gehenna. If this is so, then only from the perspective of the doer of the act of *hesed* was it necessary for the reality to be thus that one person required the *hesed* of his fellow. This is the *hesed* of God for God's creatures, that God created for them a reality such as this so that they would be saved from the judgment of Gehenna. This is not a true act of *hesed*.

The essence of upholding the desire of God is that the mitzvot of *hesed* be performed thusly – that it is in its entirety *hesed*, even from the perspective of the receiver of *hesed*, that there should not be some aspect of punishment in the *hesed*. And in as much as the aspect of *hesed* of the judgment of "coming in fire and water," is minimized, the *hesed* is performed in a greater manner according to the will of God. Because of this, there is a special obligation to perform acts of *hesed* with relatives as it's written, "Do not ignore your own flesh" (Isaiah 58), and one must first give tzedakah to relatives, because in as much as the receiver is closer to the giver, the disgrace of receiving from him is diminished. And because of this, it's precisely the act of doing *hesed* for one's wife who is like one's own self, Abraham merited

גמילות חסדים, דכתיב ([משלי יא:יז](#)): 'גומל נפשו איש חסד'"). וחסד זה - הוא החסד האמתי. אבל כשהאדם עצמו נותן לחבירו, עם כל החסד שיש בזה, אין כאן עוד חסד גמור, שהרי, כאמור, בה בשעה שהוא מקבל חסד זה הריהו "נדון באש ובמים". והיה ראוי מצד מקבל החסד שלא יהא נצרך כלל לחסד כזה, ל"מתנת בשר ודם".

וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: אם אלהיכם אוהב עניים - מפני מה אינו מפרנסן? - אמר לו: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם ([בבא בתרא י](#)). ואם כן, רק מצד עושה החסד, כדאי הדבר שתהא מציאות כזו שאדם יהא נזקק לחסדו של רעהו. והרי זה מחסדיו של מקום על בריותיו, שיצר להם מציאות כזו שיש בה מקום לכך, ובזה ינצלו מדינה של גיהנם, אבל במה שנוגע למקבל החסד, אין זה עוד חסד אמתי.

והנה עיקר קיום רצונו של מקום הוא, כשתהא מצות החסד נעשית כך - שתהא כולה חסד, שאף מצד המקבל לא תהא איזו לקותא בחסד. וככל שפחותה במעשה החסד המידה של "ביאה באש ובמים" - מתקיים בה, במדה יותר גדולה, רצונו של מקום. ומתוך כך חובה מיוחדת לגמול חסד עם הקרובים כדברי הכתוב: "ומבשרך לא תתעלם" ([ישעיה נח](#)), ועוד יש להקדים צדקה לקרובים (ראה [בבא מציעא עא ושו"ע י"ד רנא:ג](#)), שהרי ככל שקרוב המקבל יותר להנותן - פחותא הזילותא שלו כשהוא מקבל ממנו. ומתוך כך, דוקא משום גמילות חסד עם אשתו שהיא כגופו, זכה אברהם לתואר "רודף צדקה וחסד", ונאמר לו מאת הקדוש ברוך הוא "תפסת אומנותי - בוא לבוש

the descriptor “one who pursues tzedakah and *hesed*,” and it’s said to him from the Holy One, “you grasped my work – come be clothed in my clothing,” in a *hesed* such as this, with one that is closer, the disgrace of receiving is diminished, and through this one becomes more similar to the Creator. Not only this, if a person performs *hesed* for one’s own self, this even more deeply fulfills the will of God, the desire for a complete *hesed*, one in which there is no defect, with no disgrace whatsoever.

From here, the true value of “a kindly man benefits himself” (Proverbs 11:17): When a person rises to the level that his own actions with himself and with his body that is like his self are acts of *hesed*, this is the manner of the greatest mitzvot of loving kindness. And the Sages already said: “a kindly man benefits himself” this is Hillel the Elder, that when he would leave his students, they would ask, “Our rabbi, where are you going?” He said to them, to do a kindness for the guest in my house. They said, do you have a guest every day? He said to them: Is this unfortunate soul not a guest inside my body? Today it is here and tomorrow it is not here.”

Here, as it’s said, the desire of God in the creation of God’s world is to give pleasure to the creatures, in the aspect of “open your mouth and I will fill it” (Psalms 91) and that their enjoyment should be whole and complete with any sort of blemish, and we find then that it’s precisely when a person performs *hesed* for his own self and with those that are closest to him, and his intention is for the purpose of doing *hesed*, he arrives to the place of giving at the peak of enjoyment with no blemish or diminishing, and he stands himself in the place of God, the Holy One, and grabs hold of God’s craft as one who is a master of attributes that are of goodness and kindness.

לבושי", שבחסד כזה, עם הקרוב ביותר, שפחותה בו הזילותא ביותר - הריהו מתדמה לקונו ביותר. ולא עוד אלא שאם האדם גומל חסד עם עצמו, מתקיים בו ביתר שאת רצונו של מקום, הרוצה בחסד גמור, באשר אין בו כל פגם, וללא זילותא כל שהיא.

ומכאן הערך המיוחד של "גומל נפשו איש חסד". כשמתעלה אדם לאותה מדריגה שמעשיו עם נפשו ואף עם גופו שהוא כנפשו, נעשים בתור חסד, יש בה משום מצוות גמילות חסד העילאה ביותר. וכבר אמרו חז"ל: "גומל נפשו איש חסד - זה הלל הזקן, שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו וכו' אמרו לו תלמידיו: רבנו, להיכן אתה הולך? - אמר להם: לגמול חסד עם הדין אכסניא בגו ביתא, אמרו לו: כל יום אית לך אכסניא? אמר להם: והדין נפשא עלובתא, לאו אכסניא הוא בגו גופא?!" ([ויקרא רבה לד](#); ועי' גם [תענית יא](#)).

והנה, כאמור, רצונו של מקום בבריאת עולמו הוא להנאות את הבריות, בבחינת "הרחב פיך ואמלאהו" ([תהלים פא](#)) ושתהא הנאתם שלמה וגמורה ללא פגם כל שהוא, ונמצא איפוא שדוקא אם האדם גומל חסד עם נפשו ועם הקרובים לו ביותר, וכוונתו לשם מעשה חסד, הריהו מגיע בזה בתור נותן לשיא ההנאה ללא כל פגם וזילותא, והוא מעמיד את עצמו במקום הקדוש ברוך הוא ותופש אומנותו בתור בעל מדות הטוב והחסד.

